

7. SINIF 1.DÖNEM 2.ÜNİTE 1. BÖLÜM SOSYAL BİLGİLER DERS NOTLARI

2. ÖĞRENME ALANI: KÜLTÜR ve MİRAS

BEYLİKTEN CİHAN DEVLETİNE (2. öğrenme alanı-1.kazanım)

OSMANLI DEVLETİ (1299-1922):

Osmanlı Devleti'ni kuranlar Oğuzların **Kayı** boyundandır. **Osman Gazi** tarafından **Söğüt** ve **Domaniç**'te **1299** yılında kurulmuştur.

Söğüt ve Domaniç Bölgesinin Yurt Seçilmesinin Sağladığı Faydalar

Osmanlının yurt edindiği toprakların Bizans İmparatorluğu'nun büyük kent ve kasabaları ile komşu olması ve önemli ticaret yolları üzerindeki bu şehirler ile yapılan ticaretten Osmanlı Beyliği'nin önemli gelir elde etmesi (**Ekonomik**)

Osmanlı Beyliği kurulduğu sırada Anadolu'da ve Balkanlarda güçlü devletlerin olmaması sebebiyle Osmanlı Beyliği'nin büyümesini kolaylaştırması ve Bizans İmparatorluğu'nun iç karışıklıklarla uğraşması (**Siyasi**)

Osmanlı Devleti ise bulunduğu konumun sağladığı avantaj ile mücadelesinin çoğunu komşusu olan Bizans Devleti ile yapmıştır. (**Coğrafi Konum**)

Osmanlı Devleti'nin Kısa Sürede Büyümesinin Sebepleri:

- Kurulduğu bölgenin coğrafi konumu
- Bizansın güçsüz durumda olması
- Balkanlarda siyasi birliğin olmaması
- Hoşgörülü ve adil bir politika izlenmesi
- Fethedilen yerlere Türk ailelerinin yerleştirilmesi (iskan politikası)
- Türk beylikleri ile iyi ilişkiler kurulması
- Merkezi otoriteye önem verilmesi
- Üstün yetenekli padişahların yetiştirilmesi
- Ahilerin desteğinin alınması

Osman Gazi (1281-1324):

- Bizans'ı Koyunhisar Savaşında yendi.
- Yarhisar, İnegöl, Yenişehir ve Bilecik'i aldı.
- İlk bakır parayı bastırdı.

Orhan Gazi (1324-1362):

- Bizans'ı Maltepe (palekanon) Savaşı'nda yendi. (1329)
- İznik, İzmit'i aldı.
- **Bursa'yı** alarak **başkent** yaptı. (1326)
- Karesioğullarını alarak beyliğin donanması ile denizciliğe başladılar ve Rumeli'ye geçtiler.
- **İznik'te** ilk **medreseyi** kurdular.
- İlk **divan** teşkilatını kurdular.
- **Yaya ve Müsellem** adıyla ilk orduyu kurdu.
- İlk gümüş parayı bastırdı.

BİLGİ NOTU: Osmanlı'nın Bizans'a yardımının karşılığı olarak Bizans'ın Gelibolu'daki **Çimpe Kalesi'ni** Osmanlı'ya vermesiyle **Rumeli'ye geçiş** yapıldı.

İskan Politikası:

İskan: Osmanlı'nın Rumeli'de fethettiği yerlere Türk ailelerini yerleştirmesine denir.

İskan politikasının amaçları:

- Anadolu'daki göçebe Türkmenleri yerleşik hayata geçirmek
- Fethedilen yerleri Türk yurdu haline getirmek
- Fethedilen yerde kalıcı hâkimiyeti sağlamak
- Arazileri tarıma açarak üretimi ve vergi gelirlerini artırmak

Toplumsal ve Ekonomik Yapı

Reaya: Osmanlı Devleti'nde yönetici ve askerî sınıf dışında kalan kesime reaya denir. Tüccarlar, esnaflar, köylüler ve konargöçerler bu gruba girer.

Ahilik: Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde Anadolu'da yaşayan halkın sanat, ticaret, ekonomi gibi çeşitli meslek alanlarında yetişmelerini sağlayan, onları ahlaki yönden yetiştiren, çalışma yaşamını iyi insan meziyetlerini esas alarak düzenleyen sosyal yapıdır.

Ahiliğin günümüzdeki karşılığı **Esnaf ve Sanatkar** Odalarıdır.

Osmanlı Devletinin Geçim Kaynakları:

- ✚ Tarım ve hayvancılık
- ✚ Ticaret yolları üzerindeki kervanlardan alınan vergiler
- ✚ Ticaret yolları üzerindeki pazarlardan alınan vergiler

I. Murat (1362-1389)

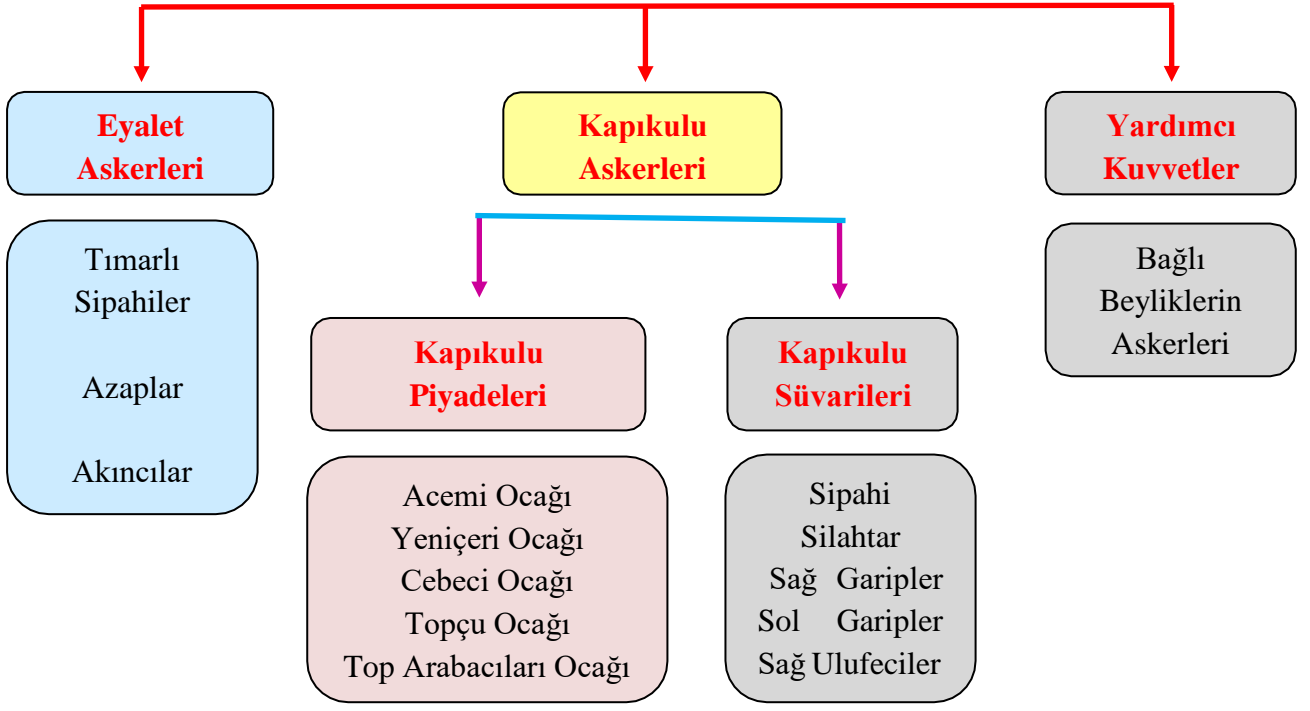
- 🌍 **Edirne** ele geçilerek **başkent** yapıldı. (1363)
- 🌍 Haçlı ordusuyla **Sırpsındığı Savaşı** yapıldı.
- 🌍 Haçlılarla **I. Kosova Savaşı** yapıldı. I.Murat bu savaşta şehit düştü.
- 🌍 **Devşirme sistemi** ile **Yeniçeri Ocağı adlı orduyu** kurdu.

Osmanlı Devleti'nde Askerî Yapı

Osmanlı Devleti'nin sınırlarının kalıcı ve hızlı olarak genişlemesinde askerî teşkilat önemli rol oynamıştır. Osman Gazi Söğüt'e yerleştiğinde ilk fetihleri gönüllü askerler ile yapmıştır. Orhan Bey zamanında ise yaya ve müselleme adıyla ilk düzenli ordu kurulmuştur. Ancak fetihlerin devamlılığı ve toprakların güvenliği için daha çok askere ihtiyaç vardı.

Devşirme Sistemi: Çocukların askerler tarafından ailenin rızasıyla köyden alınarak Anadolu'da bir Türk ailenin yanına yerleştirilmesi, daha sonra başkentte Acemi Ocağı'nda askerlik eğitimi almasına Devşirme Sistemi denir.

OSMANLI ORDUSU

Tımarlı Sipahiler: Osmanlıların en önemli askeri kuvvetidir. Tımar sahipleri kendilerine verilen dirliğin geliri karşılığında asker yetiştirirdi. Cebelü denilen silahlı ve zırhlı asker yetiştirirdi. Barış zamanında bulunduğu yerin güvenliğini sağlar, savaş zamanında bağlı bulundukları Sancakbeyi ve Beylerbeyi'nin emrinde savaşa katılırlardı.

Tımar Sisteminin Yararları:

- ✚ Toprak işlenmiş ve üretimde süreklilik sağlanmıştır.
- ✚ Hazineye yük olmadan güçlü bir ordu oluşturulmuştur.
- ✚ Merkeze uzak bölgelerde, devlet otoritesi sağlanmıştır.
- ✚ Vergi toplamak kolaylaşmıştır.

BİLGİ NOTU: Tımar sistemi 1839'da Tanzimat Fermanı ile kaldırılmıştır.

Akıncılar: Sınır boylarındaki atlı birliklerdir. Orduya öncülük etmek, düşman birlikleri hakkında istihbarat bilgileri toplamak görevleriydi.

Acemi Ocağı: Kapıkulu Ocaklarına asker yetiştiren okuldur.

Yeniçeri Ocağı: Savaş zamanında padişahın yanında yer alır, barış zamanı padişahı korurlar ve İstanbul'un güvenliğini sağlardı.

Cebeci Ocağı: Orduya ait silahların yapımı, bakımı ve korunmasından sorumluydu.

Topçu Ocağı: Savaş meydanında topları döken ve kullanan ocaktır.

Top Arabacıları: Topçu ocağının yaptığı topları savaş alanına taşıyan ocaktır.

Sipahi: Osmanlı'nın ağır süvari sınıfıdır.

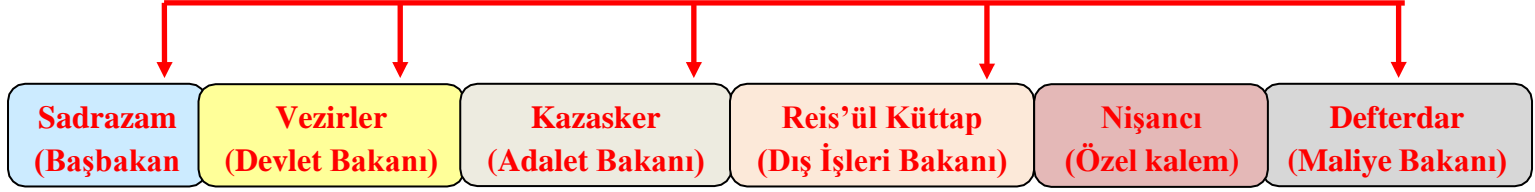
Silahtar: Padişah, vezir gibi devlet büyüklerinin silahlarının bakımından sorumlu kişidir.

Osmanlı Donanması (Deniz Kuvvetleri):

Karesi Beyliği'nin Osmanlı'ya katılması ile Karesi Beyliği'nin donanmasından yararlanılmıştır. Donanma başkomutanına **Kaptan-ı Derya veya kaptan paşa** denirdi. Deniz askerlerine Levent denirdi. En önemli Kaptan-ı Derya **Barbaros Hayrettin Paşa**'dır.

Osmanlı donanması 1770 yılında Çeşme'de, 1827 yılında Navarin'de, 1853 yılında Sinop'ta Ruslar tarafından yakılmıştır.

DİVANI HÜMAYUN (BAKANLAR KURULU)

Divanı Hümayun: Padişah başkanlığında toplanan askeri, siyasi, idari, hukuki ve mali işlerin görüşüldüğü ve karara bağlandığı kuruldur. Günümüzdeki karşılığı **Bakanlar Kuruludur**.

Sadrazam: Padişahın vekilidir, padişahın en yetkili kişisidir. Günümüzdeki karşılığı **Başbakan**dır.

Vezirler: Paşa unvanını kullanan, bakanlık ve valilik görevini yerine getiren kişidir. Günümüzdeki karşılığı **Devlet Bakanları**dır.

Kazasker: Kadı ve müderrislerin atama ve tayin işlerini yapan, devleti ilgilendiren davalara bakan kişidir. Günümüzdeki karşılığı **Adalet Bakanlığı**dır.

Reis'ül Küttap : Padişah fermanlarına uygun olarak emirleri yazan, yabancı devletlerden gelen mektupları tercüme edip cevap veren kişidir. Günümüzdeki karşılığı **Dışişleri Bakanlığı**dır.

Nişancı: Padişahın yazılarına imza(nişan)'sını koyan, tuğrasını çeken, arazi kayıtlarını tutan kişidir. Günümüzdeki karşılığı **Devlet İşleri Özel Kalem Müdürü**dür.

Defterdar: Maliye işlerine bakan, gelir ve gideri ayarlayarak bütçe yapan kişidir. Günümüzdeki karşılığı **Maliye Bakanlığı**dır.

Yıldırım Beyazıt (1389-1402)

Ankara Savaşı: Yıldırım Bayezid ile Timur arasında Ankara yakınlarındaki Çubuk Ovası'nda yapılan savaşta Yıldırım Beyazıt yenildi.

Ankara Savaşı'nın Sonuçları:

- ➡ Osmanlı Devleti dağılma tehlikesi geçirerek taht kavgaları dönemi (**Fetret Devri**) başlamıştır.
- ➡ Anadolu Türk Birliği bozuldu, Türk beylikleri yeniden kuruldu.
- ➡ Bizans'ın yıkılması ve İstanbul'un fethi gecikti.

Fetret Devri (1402-1413):

Yıldırım Beyazıt'ın Ankara Savaşı'nda yenilmesiyle kardeşler arasındaki 11 yıl süren taht kavgalarına Fetret Devri denir.

Fetret Devrine 1413 yılında **Mehmet Çelebi** son vermiştir.

II. Murat (1421-1451):

- 🏰 Haçlılarla **Varna Savaşı** (1444) yapıldı.
- 🏰 Haçlılarla **II. Kosova Savaşı** (1448) yapıldı.

BİLGİ NOTU: II. Kosova Savaşı ile Osmanlıların Balkanlardaki hakimiyeti kesinleşti ve Türkleri Balkanlar'dan atma ümidi kalmadı.

İNSANI YAŞAT KI DEVLET YAŞASIN (2. öğrenme alanı-2.kazanım)

Şeyh Edebali'nin Osman Bey'e nasihatı

- Ey oğul! Sabretmesini bil. Vaktinden önce çiçek açmaz. Şunu da unutma, insanı yaşat ki devlet yaşasın!
- Ey oğul! Ananı, atanı say. Bereket büyüklerle beraberdir.
- Bu dünyada inancını kaybedersen yeşilken çorak olur, çöllere dönersin.
- Azminden dönme. Çıktığın yolu, taşıyacağın yükü iyi bil.
- Her işin gereğini vaktinde yap. İnsanı yaşat ki devlet yaşasın!
- Açık sözlü ol. Her sözü üstüne alma. Gördüğünü söyleme, bildiğini bilme.

Anadolu'nun Manevi Mimarları:

Abdalân-ı Rum: Askerlerden önce fethedilecek bölgeye gidip halkın gönlünü kazanan gönüllü dervişlere denir.

Bursa'nın fethinde Buhara'dan gelen dervişlerin de önemli roller üstlendiği söylenir. Bursa kuşatmasında susuzluktan perişan olan askerlere ayran dağıtarak susuzluklarını gideren Doydu Baba, askerlerin morallerini yükseltmeye çalışan Abdal Murad gibi şahsiyetler buna örnek verilebilir.

Bacıyan-ı Rum: Anadolu'nun savunması için savaşımlara katılan, kültürel, sanatsal, sosyal ve ekonomik alanlarda önemli katkılar sağlayan kadınlara denir.

Fatma Bacı Ahilik Teşkilatının kurucusu Ahi Evran'ın eşidir. Dünyada ilk örneklerden biri olan ve kadınlardan oluşan bir sivil toplum örgütü kurmuştur.

Gaziyan-ı Rum: Vatan uğruna canını bile vermekten çekinmeyen gazi ve alpler gaza ve cihat ruhu ile hareket eden kahramanlara denir.

Orhan Bey zamanında da Konuralp ve Akçakoca bunlara örnek verilebilir.

İSTANBUL'UN FETHİ

Sebepleri:

- Osmanlı Devleti'nin Anadolu ve Rumeli'deki toprakları arasında kopukluk olması
- Bizans'ın Osmanlı topraklarına saldırması
- Bizans'ın Osmanlı şehzadelerini kışkırtarak iç karışımlar çıkarması
- Bizans'ın diğer Anadolu beyliklerini Osmanlı'ya karşı kışkırtması
- Bizans'ın Avrupa devletlerini Osmanlı'ya karşı kışkırtması
- İstanbul'un kara ve deniz ticareti için önemli konumda olması
- Hz. Muhammed'in (S.A.V) İstanbul'u fethedecek olan komutanı kutlamış olması

Fetih İçin Yapılan Hazırlıklar:

- ❖ Boğazın Avrupa yakasına **Rumeli (Boğazkesen) Hisarı** yapıldı.
- ❖ **Şahi** denilen büyük toplar döktürüldü.
- ❖ 400 parçadan oluşan donanma kuruldu.
- ❖ Komşu ülkelerle anlaşma yapılarak sınır güvenliği sağlandı.
- ❖ Balkanlara ordu gönderilerek dışarıdan gelecek tehlikeliler önlendi.

Bizans'ın Yaptığı Hazırlıklar:

- ✓ Surlar sağlamlaştırıldı.
- ✓ Papa ve diğer Avrupa devletlerinden yardım istendi.
- ✓ Haliç'in ağzı zincirlerle kapatıldı.

Fethinin Türk Tarihi Açısından Sonuçları:

- Osmanlı Devleti'nin Anadolu ve Rumeli'deki toprakları arasındaki bütünlük sağlandı.
- Karadeniz ticaret Osmanlı Devleti'nin kontrolüne geçti.
- II. Mehmet **"Fatih"** ünvanını aldı.
- **İstanbul** Osmanlı Devleti'nin yeni **"başkenti"** oldu.
- Osmanlı'nın Balkanlardaki ilerleyişi kolaylaştı.
- Osmanlı Devleti **"imparatorluk"** haline geldi.
- Osmanlı Devleti'nin İslam dünyasındaki saygınlığı arttı.

Fethin Dünya Tarihi Açısından Sonuçları:

- ✿ Bizans (Doğu Roma) yıkıldı.
- ✿ Ortaçağ kapandı, **Yeniçağ** başladı.
- ✿ Topun kullanılmasıyla derebeylerin şatoları yıkıldı, **feodalite** zayıfladı, merkezi krallıklar güçlendi.
- ✿ Doğu ticaret yolları (**İpek ve Baharat Yolu**) Türklerin eline geçince Avrupalılar yeni ticaret yolları aramaya başladılar. Böylece **Coğrafi keşifler** başlamış oldu.
- ✿ Fetihten sonra İtalya'ya kaçan Bizanslı bilgin ve sanatçılar **"Rönesans'ın"** başlamasında etkili oldu.

İstimalet Politikası: Osmanlı Devletinin fethettiği topraklar üzerinde ve o bölgelerin halkına karşı kalıcı hakimiyet için uyguladığı politikalara denir.

İstimalet Politikanın amacı: Fethedilen topraklardaki insanların devlete olan bağlılıklarını güçlendirmektir.

İstimâlet Siyasetinin Aşamaları:

- ✿ Fetih öncesi hazırlık
- ✿ Fetih sonrası halkın alıştırılması
- ✿ Adil yönetim anlayışı
- ✿ Halka tanınan din, dil ve kültürel özgürlükler

Ahidname: Osmanlı sultanları yeni fethedilen yerlerde halkın güvenini kazanmak için can ve mal güvenliği garantisi veren yayımladığı belgeye denir.

Fatih Dönemi Denizlerde Fetihler:

Ege Adaları'nın Fethi: Limni, Midilli, Gökçeada, Eğriboz

Trabzon'un Fethi: Cenevizlilerden Amasra; Candaroğullarından Kastamonu ve Sinop; Bizans'a mensup Komnenlerden Trabzon'u (1461) aldı.

Kırım'ın Fethi: Cenevizlilerden Kırım alınarak Osmanlı Devleti'ne bağlandı. (1475) **Kırım'ın fethi ile Karadeniz Türk gölü haline geldi.**

Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi'nin sonuçları:

Memlûklûlerle 1516'da Mircidabık ve 1517'de Ridaniye Savaşı'yla Mısır Osmanlı'ya bağlandı.

Sonuçları:

- Mısır, Suriye ve Arap Yarımadası Osmanlı'nın eline geçti.
- Hindistan'dan gelen **Baharat Yolu** Osmanlı'nın kontrolüne geçti.
- Kutsal emanetler İstanbul'a getirildi.
- **Halifelik** Osmanlı'ya geçti ve **Yavuz Sultan Selim ilk Osmanlı halifesi** oldu.

Preveze Deniz Savaşı: (1538) Kanuni Sultan Süleyman

Sebebi: Osmanlı'nın Akdeniz'deki hakimiyetini genişletmesinin Avrupalılara verdiği endişedir.

Savaş yapan devletler: İspanya, Venedik, Papalık, Malta.

Komutanı: Barbaros Hayrettin Paşa.

Kıbrıs'ın Fethi: (1571) II. Selim

Sebebi: Korsanları Osmanlı gemilerine zarar vermesi

Sonuç: Kıbrıs'ın fethiyle Akdeniz Osmanlı hakimiyetine girerek Osmanlı ticaret güvenliği sağlanmıştır.

İnebahtı Savaşı (1571) II. Selim

Sonuç: Osmanlı Devleti yenildi. Osmanlı'nın **denizlerdeki ilk ve tek yenilgisidir**. Sokullu Mehmet Paşa'nın sözü: “Biz sizden **Kıbrıs'ı** almakla kolunuzu kestik; siz ise **İnebahtı'da** donanmamızı yakmakla sakalımızı kestiniz. Unutmayın ki kol bir daha yerine gelmez ama sakal eskisinden gür çıkar.”dedi.

Girit'in Fethi (1669): IV. Mehmet

25 yıl kuşatmadan sonra fethedildi. Yükselme döneminde fethedilemeyen tek adadır. Duraklama döneminde fethedilmiştir.

Osmanlı'da Millet Sistemi

Osmanlı Devleti'nin sınırları içinde farklı ırklara ve dinî inançlara sahip insanlar yaşamıştır. Osmanlı Devleti'ndeki bu çok kültürlülük, Osmanlı millet sisteminin de temelini oluşturmaktadır.

"Millet Sistemi" adı verilen bu anlayışta devlet doğrudan vatandaşlarla ilişki kurmamış her bir vatandaşın mensubu olduğu milleti ve o milletin dinî liderini muhatap almıştır. Bu sayede günümüzde devlet tarafından sağlanan eğitim, din, hukuk ve sosyal hizmetler gibi hizmetlerde dinî topluluklar birer aracı ve kolaylaştırıcı olarak kullanılmıştır.

**7. SINIF SOSYAL 2. ÜNİTE 1. BÖLÜM
KONU ANLATIM VİDEOSUNU İZLEMELİK İÇİN
AŞAĞIDAKİ LİNKELİK TIKLAYINIZ.**

<https://www.youtube.com/watch?v=ErLy5haO1F0>

**DİĞER DERS İÇERİKLERİ İÇİN AŞAĞIDAKİ KANAL
LİNKLERİME TIKLAYINIZ.**

YOUTUBE ABONE OL LİNKİ:

<https://www.youtube.com/@sosyalhocasimustafa>

İNSTAGRAM HESABIM:

<https://www.instagram.com/sosyalhocasimustafa/>

TELEGRAM HESABIM:

<https://t.me/sosyalhocasimustafakarakus>